

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

29. oktober 2021

Representantforslag 3 S (2021-2022) om å bremse krafteksport

Jeg viser til brev fra Stortinget av 21. oktober 2021 vedlagt representantforslag 3 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Bjørnar Moxnes. Representantene fremmer følgende forslag:

- "1. Stortinget ber regjeringen benytte seg av de mekanismene som ligger i inngåtte avtaler om strømutveksling, til å begrense krafteksporten for å holde strømprisene nede og unngå at fyllingsgraden i vannmagasinene synker ytterligere.*
- 2. Stortinget ber regjeringen utsette oppstart av normal drift av eksportkabelen North Sea Link inntil det er oppnådd normal fyllingsgrad i vannmagasinene.*
- 3. Stortinget ber regjeringen avvise søknaden som ligger på vent i departementet, om å bygge eksportkabelen North Connect."*

Tilgang på ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Hurdalspalsplattformen sier at vi må sikre at norske naturressurser, herunder rimelig fornybar kraft, forblir et slikt konkurransefortrinn. Vi sier også at vi ikke vil godkjenne nye mellomlandsforbindelser til utlandet i denne stortingsperioden.

Jeg er også opptatt av å ta grep for å dempe de høye strømkostnadene vi nå ser for norske forbrukere. Regjeringen vurderer ulike måter dette kan gjøres på. Vi har allerede foreslått å øke bevilgningen til bostøtte i 2021, for å dekke en ekstraordinær utbetaling til mottakerne i de delene av landet med høyest strømpriser.

Det norske kraftsystemet har i flere tiår vært knyttet til landene omkring oss. Av Hurdalsplattformen kommer det fram at vi mener det nå er fornuftig å utrede hvordan norsk krafteksport påvirker norsk forsyningssikkerhet og norske strømpriser, og hvilke konkrete tiltak som kan bidra til å sikre at norsk fornybar kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri.

Å begrense handelen over utenlandsforbindelsene, slik forslagsstillerne foreslår, vil innebære et brudd med gjeldende praksis og også være i strid med våre internasjonale forpliktelser. Krafthandel over landegrensene reguleres blant annet av EØS-avtalen, frihandelsavtalen mellom EØS/EFTA-landene og Storbritannia og den bilaterale krafthandelsavtalen mellom Norge og Storbritannia. Statnett og deres partnere på utenlandsforbindelsene har i tillegg egne avtaler om krafthandelen. Det er nærmere regler som skal legges til rette for en effektiv og sikker krafthandel mellom landene. Handel skal skje etter prissignaler slik at kraften flyter dit den til enhver tid trengs mest. Å begrense handelen over utenlandsforbindelsene vil også medføre risiko for at vi ikke er sikret tilgang på import av kraft når vi virkelig trenger det.

I bakgrunnen for forslaget viser representantene til EØS-avtalens artikkel 112. EØS-avtalen artikkel 112 er en beskyttelsesklauseul som gjelder generelt for alle deler av EØS-avtalen, men som det er en svært høy terskel for å benytte. Dersom beskyttelsestiltak iverksettes av en avtalepart, kan andre avtaleparter iverksette mottiltak. Jeg kan ikke se at den norske kraftforsyningen er nær en slik situasjon som artikkel 112 regulerer.

Statnett som systemansvarlig nettselskap har ansvar for å sette den kapasiteten på alle store overføringsforbindelser som er forsvarlig ut i fra driften i det norske strømmettet. For eksempel kan det i perioder være redusert kapasitet på utenlandsforbindelsene som følge av kapasitetsbegrensninger i det innenlandske nettet, men nivået på kraftprisen er ikke en faktor som spiller inn i vurderingen av hva som er driftsmessig forsvarlig for nettet.

Statnett og deres partner i Storbritannia, National Grid, startet prøvedrift på North Sea Link-kabelen mellom Norge og Storbritannia 1. oktober. Utbyggingen og driften, herunder prøvedrift, av kabelen til Storbritannia er basert på en avtale mellom Statnett og National Grid. I prøvedriftsperioden er det markedsbasert handel over forbindelsen, men med begrenset kapasitet på kabelen i oppstarten. Perioden med prøvedrift vil vare i 90 dager. Dette er en del av avtalen Statnett og National Grid har med kabelleverandøren ABB for å sikre at det fysiske anlegget virker slik det skal. Etter prøvedriftsperioden vil kapasiteten som fastsettes på North Sea Link-kabelen inngå i den helhetlige vurderingen Statnett gjør av hva som er driftsmessig forsvarlig for nettet.

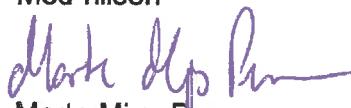
Forslagsstillerne foreslår å avvise søknaden som ligger på vent i departementet, om å bygge utenlandskabelen NorthConnect. I mars i fjor opplyste Olje- og energidepartementet at behandlingen av søknaden fra NorthConnect om å etablere en ny strømkabel mellom Norge og Skottland ble stilt i bero som følge av at det ikke forelå tilstrekkelig grunnlag etter energiloven til å fatte vedtak i saken. Departementet la til grunn at et slikt grunnlag først vil

foreligge etter at det er høstet erfaringer fra virkningene av de to nye forbindelsene til Tyskland og Storbritannia på kraftsystemet under varierende forhold i det norske, nordiske og europeiske markedet. Forbindelsene til Tyskland og Storbritannia er satt i drift i år.

I Hurdalsplattformen slås det fast at det ikke skal bygges nye utenlandskabler i denne perioden og at Statnett skal eie og drifte alle norske utenlandskabler. Videre pekes det på at effekten av norsk krafteksport skal gjennomgås.

Jeg mener på denne bakgrunn det ikke bør være grunnlag for å slutte seg til forslagene.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

10. desember 2021

Representantforslag 38 S (2021-2022) om å innføre begrensning på krafteksport for å ivareta norsk beredskap og forsyningssikkerhet

Jeg viser til brev fra Stortinget av 3. desember vedlagt representantforslag 38 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Marius Arion Nilsen og Frank Edvard Sve. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen umiddelbart vektlegge norsk nasjonal forsyningssikkerhet i system for utveksling av kraft mellom land og etablere et system hvor netto krafteksport stanses når magasinfillingen er vesentlig lavere enn normalt.*
- 2. Stortinget ber regjeringen umiddelbart starte arbeidet med å gå gjennom samtlige av Statnetts kontrakter for kjøp og salg av kraft til utlandet, med formål om å begrense krafteksporten frem til april 2022, og innen 15. desember 2021 komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse om prosessen.*
- 3. Stortinget ber regjeringen umiddelbart utrede mulighetene for å innføre en avgift på eksportkraft, der statlige merinntekter fra en slik avgift skal øremerkes reduksjon i elavgiften og mva. på strømforbruk, og innen 15. desember 2021 komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse om prosessen.*

Til det første forslaget vil jeg først understreke at regjeringen følger nøye med på utviklingen i kraftforsyningen og at hensynet til nasjonal forsyningssikkerhet står sentralt i alle vurderingene. Med Norges fornybare og værbaserte kraftsystem har utenlandsforbindelsene vært viktige for forsyningssikkerheten i Norge. Når kraftprisene har vært høyere i Norge enn i nabolandene, for eksempel i år med lite nedbør, har vi kunnet importere kraft. Vi har

utvekslet kraft med nabolandene våre i mange tiår. Det har vært til nytte for både norske strømprodusenter og strømforbrukere.

Handel med elektrisk kraft er regulert i internasjonale avtaler som EØS-avtalen, frihandelsavtalen og kraftavtalen mellom Norge og Storbritannia, og Statnett har inngått egne avtaler med sine partnere på utenlandsforbindelsene. Avtalene innebærer blant annet forbud mot å innføre kvantitative restriksjoner på eksport av strøm som en vare. Det er oppstilt noen unntak, men disse er snevre.

Under den forrige regjeringen ble det tildelt konsesjoner til to nye utenlandsforbindelser til henholdsvis Tyskland og Storbritannia som nå knytter oss tettere til det europeiske kraftsystemet. I tiltredelseserklæringen til dagens regjering kom det fram at nye mellomlandsforbindelser til utlandet skal ikke godkjennes i denne stortingsperioden. Regjeringspartiene er også enige om at vi skal utrede hvordan norsk krafteksport påvirker norsk forsyningssikkerhet og norske strømpriser. I Hurdalsplattformen peker vi også på flere tiltak for å styrke kraftutbyggingen og bedre kraftnettet. Jeg mener at dette vil ivareta de behovene som ligger bak det første forslaget på en god måte.

Til det andre forslaget viser jeg til at Statnett har konsesjoner for kraftutveksling med utlandet som setter krav til hvordan kablene skal utnyttes. Jeg gjør for ordens skyld oppmerksom på at Statnett ikke er part i avtaler om kjøp og salg av kraft til utlandet. Det følger av konsesjonsvilkårene og krav i forordningen om grensekryssende krafthandel at Statnett skal tilrettelegge for at overføringskapasiteten på forbindelsene er tilgjengelig for handel i kraftmarkedet. Dette bidrar til at kraften flyter dit den til enhver tid trengs mest. Statnett setter til enhver tid den kapasiteten på utenlandsforbindelsene som er forsvarlig ut fra driften av nettet i Norge. For eksempel kan det i perioder være redusert kapasitet på utenlandsforbindelsene som følge av kapasitetsbegrensninger i det innenlandske nettet.

I konsesjonsvilkårene har Olje- og energidepartementet forbeholdt seg retten til å endre vilkårene i konsesjonen i konsesjonsperioden dersom allmenne hensyn gjør dette nødvendig. Dette vilkåret må praktiseres i tråd med Norges internasjonale forpliktelser og de nevnte begrensningene som følger av EØS-avtalen. Dersom Norge skulle begrense handelen på en måte som er i strid med våre forpliktelser, ville vi risikert at vi ikke er sikret tilgang på import av kraft når vi virkelig trenger det.

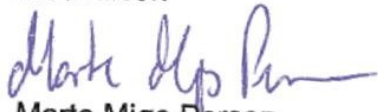
For å besvare det tredje forslaget har jeg kontaktet finansministeren, som har følgende svar:

En eksportavgift på kraft ville innebære en rekke prinsipielle, økonomiske, handelspolitiske, rettslige og administrative utfordringer. Generelt vil frihandel på tvers av landene legge best til rette for høyest mulig velferd. En norsk eksportavgift på kraft vil kunne bremse handel og utveksling av kraft mellom Norge og andre land. En eksportavgift på kraft vil også påvirke investeringsbeslutningene. Investeringer som er lønnsomme for samfunnet, kan bli ulønnsomme for private aktører som får inntekten redusert med avgiften. En norsk eksportavgift vil også stride med destinasjonsprinsippet for internasjonal forbruksbeskatning.

Det medfører dobbeltbeskatning av forbruk av elektrisk kraft i land som importerer norsk elektrisk kraft og har egne forbruksavgifter på elektrisitet, som bl.a. Danmark og Sverige.

Det følger av EØS-avtalen artikkel 10 at toll på import og eksport av varer, samt avgifter med tilsvarende virkning, er forbudt mellom avtalepartene. Forbudet gjelder både avgifter og tilsvarende økonomiske byrder som pålegges en vare fordi den krysser en grense. Eksportavgift på kraft er derfor uforenlig med EØS-avtalen.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen